УДК 811.161.2’373.421’373.46
Бондарчук К. С.[1], Перехрест К.О.[2]
[1] доц. НУ «Запорізька політехніка»
[2] студ. гр. БТЕ-1615 НУ «Запорізька політехніка»

ТЕРМІНИ-СИНОНІМИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

К.С. Бондарчук, К.О. Перехрест

В історії формування будь-якої літературної мови важливу роль відіграє формування наукової термінології, яка забезпечує можливість активного використання літературної мови в науковому спілкуванні. Вивчення закономірностей творення термінологічної економічної лексики, її семантики посідає значне місце в сучасній лінгвістиці (Т. Дячук, Т. Курило, Т. Панько, О. Гутиряк, Н. Краснопольська, О. Петрик).

Мета нашого дослідження – виявити економічні терміни-синоніми, власне українські та іншомовні за походженням.

Наукова українська лексика має давню історію. Проте прийнято вважати, що перший потужний поштовх у її розвитку належить до другої половини XIX століття. Одним із засновників української термінології по праву вважають Івана Франка, свідченням чого є його оригінальні й

перекладні праці. Саме в них прозвучали вперше і закріпилися такі лексеми: *податки, промисел, ціна, вартість, дохід, капітал, дивіденд, конкуренція, обмін, продаж, бухгалтерія* та інші, що сьогодні входять до активного словника термінологічної лексики.

Але в сучасній економічній термінології переважають іншомовні за походженням терміни, зокрема інтернаціоналізми: *корнер, лобі, менеджмент, аудит, кредит, маркетинг*. Водночас у системі економічної термінології часто можна спостерігати випадки паралельного вживання термінів-інтернаціоналізмів та власне українських: *економіка – господарство, індустрія – виробництво, аукціон – торги, цесія – передавання прав*. У сучасній українській науковій лексиці існують окремі випадки синонімії. Загалом синонімія не характерне явище для термінології, адже основною ознакою терміна є чіткість його значення. А синоніми в більшості випадків мають певні стилістичні або лексичні нюанси. Проте і в загальновживаній українській лексиці трапляються абсолютні синоніми, які відрізняються джерелом походження. Ідеться про одночасне використання запозиченого слова і питомого українського: *аплодисменти – оплески, екзамен – іспит, лінгвістика – мовознавство* тощо. Такі абсолютні синоніми наявні й у термінології, коли одночасно вживають термін-інтернаціоналізм і власне українська термінолексема (аукціон – торги). Окремі поняття новітньої економічної термінології функціюють в українській мові у двох варіантах:

1) слова-інтернаціоналізми та їхні власне українські еквіваленти, наприклад *дилер* (від англ. *dealer*) і *посередник; дефолт* (від англ. *default*) і невиконання грошових зобов'язань; *дисконт* (від англ. *discount*) і знижка; *траст* (від англ. *trust*) і *довірче товариство*;

2) більшість англомовних економічних термінів не мають чіткого відповідника в українській мові і тому подаються у словниках у вигляді транслітерації з оригіналу з подальшим їхнім тлумаченням (наприклад, *кредит, бартер, менеджер, ваучер*). Часто складні економічні терміни в українській мові можуть мати або дослівний переклад з оригіналу (*chain of command – ланцюг інстанцій, span of control – норма некерованості*) або перекладатися описово. Це в основному стосується тих понять і реалій, які тільки зараз починають з'являтися в українському соціумі. До них належать сучасні форми торгівлі: *one-stop environment* (торговельне містечко, де можна купити будь-які товари); атрибути ведення бізнесу та ділового спілкування: *short-list* (остаточний список кандидатів для співбесіди під час прийому на роботу), *dress code* (правила, що передбачають носити певний одяг на роботі) тощо. Деякі із сучасних американських бізнесових реалій, що вже стабільно посіли своє місце в діловому англійському лексиконі, не знайшли відображення у двомовних англо-українських фахових словниках. Це

стосується таких широко відомих у бізнесі понять, як *job objective (професія і сфера діяльності), petty cash (невелика сума готівкою для дрібних покупок), status symbols (ознаки службового становища)* та ін.

Отже, через наявність в економічній термінології власне українських та іншомовних термінів досить широко представлені терміни-синоніми.